

Өсербайұлы С., Текебаев Ж.М.
**ҚР-да ислам банкинг өнімдерін
қалыптастыру және дамыту
мәселелері**

Дәстүрлі қаржы жүйесінен өзге жаңа бағытта дамып келе жатқан қаржы жүйесі исламдық қаржы жүйесі болып табылады. Бұл бағыт елімізде де дамып келе жатыр. Алғашқыда бұл исламдық қаржы тек қана мұсылман елдерінде дамып, осы сала бойынша жұмыстар жүргізілген болса, қазір Еуропа елдерімен қатар дамыған Оңтүстік Корея Жапония сынды елдер де қызығушылық танытып отыр. Сонымен қатар Ұлыбританияда осы бағыт бойынша көптеген еңбектер жүргізілуде. Бұл жүйенің адамгершілік этикалық қағидаларына сүйенуі және операциялардың ашықтығы мен әділеттілігі қаржы жүйесінің мұсылман емес тұтынушылар арасында да сұранысқа ие болып отыр. Мақалада исламдық қаржы жүйесі маңызды саласының бірі исламдық банкинг туралы қамтылады. Нақтырақ келер болсақ, еліміздегі ал-Хилал банкінің ұсынатын өнімдер мен қызметтердің түрлері қамтылып, олардың жүзеге асырылу реті көрсетіледі.

Түйін сөздер: исламдық банкинг, Ал-Хилал Қазақстан банкі, исламдық банк өнімдері, мудароба, мушарака.

Oserbaiuly S., Tekebayev Zh.
**Problems of formation and
development of Islamic banking
products in the Republic of
Kazakhstan**

New direction, which is different from the traditional financial systems, is Islamic finance. This direction develops also in our country. Though Islamic finance began to develop in muslim countries, today many European and Asian countries as Great Britain, South Korea and Japan implement them to their financial systems. As the main principles of Islamic finances are moral-ethical values, transparency and honesty, many non muslim consumers are also interested in it. The article discusses Islamic banking as one of important areas of Islamic Finance. Describes the types of banking products and services offered by Islamic Bank al Hilal Bank.

Key words: Islamic banking, al Hilal Bank Kazakhstan, Islamic banking products, Mudaraba, Musharaka.

Осербайұлы С., Текебаев Ж.М.
**Проблемы создания
и развития исламских банковских
продуктов в РК**

Новым направлением отличающимся от традиционной финансовой системы является исламские финансы. Это направление развивается и в нашей стране. Хотя исламские финансы развивались в основном в мусульманских странах, на сегодняшний день многие европейские и развитые азиатские страны, как Великобритания, Южная Корея и Япония проявляют интерес и внедряют их в свои финансовые системы. А также Великобритания вносит весомый вклад в развитие данного направления. Так как основой исламских финансов является морально-этические ценности, открытость и честность предлагаемых услуг, не мусульманские потребители тоже проявляют интерес. В статье рассматривается исламский банкинг как один из важных направлений исламских финансов. Раскрываются виды банковских продуктов и предлагаемых услуг исламским банком ал-Хилал банк.

Ключевые слова: исламский банкинг, ал-Хилал Банк Казахстан, исламские банковские продукты, мудароба, мушарака.

ҚР-ДА ИСЛАМ БАНКИНГ ӨНІМДЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖӘНЕ ДАМУ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Қазіргі кезде танымал болып, өз ерекшелігімен көптеген елдердің назарын өзіне аударып үлгерген жаңа қаржылық жүйе исламдық қаржы бойынша елімізде де жұмыс жасалауда. Аталған бағытта бірнеше исламдық қаржы институттары қызмет атқаруда. Бұл бағыттың өзіне тән құрылымы мен ерекшелігінің әлемге берер мүмкіндіктері мол. Осы жүйе бойынша бірінші кезекте адами құндылықтар мен адамгершілік қағидаттары бірінші орында болып табылады.

Ислам ғалымдарының көрсетуі бойынша, исламдық қаржы қызметін жүзеге асыруда үш түрлі тыйым туралы айтылады: ғарар (асыра сілтемелі тәуекел, яғни бағалы қағаздар спекуляциясына, құмар ойындар бизнесіне, лотереяларға және т.б. тыйым салынған); мейсир (еңбексіз және капитал салмай-ақ, кенеттен қол жеткізілген табыс); риба (өсімқорлық).

Жалпы исламдық банктердің мақсаты табыс табумен қатар, моральдық-этикалық міндеттемелердің орындалуы болып табылады. Исламдық банктердің дәстүрлі банктерден айырмашылығы ақша қаражаттарын пайызсыз негізде ұсынуында болып табылады. Исламдық экономикалық үлгінің басты ұстанымы – ол пайыздық төлем төлеу мен алуға тыйым салынуында, яғни несие берушінің ешқандай күш жұмсамай әрі борышқор табысқа қол жеткізе алғанына немесе шығынға ұшырағанына қарамастан пайыздық үстеме алуынан туындайтын әділетсіздіктің орын алуында болып табылады [1].

Барлық қаржылық өнімдер әділеттілік принципіне сүйене отырып құрылады. Біз банктік өнімдерді қарастырайық.

Исламдық экономика жүйесінде кеңінен таралған банктік операциялардың қатарына мурабаха, мудараба, мушарака, ид-жара жатады:

– Мурабаха – сатып алу мен қайта сату туралы келісімшарт. Осыған орай банк клиенттің тапсырысы бойынша жеткізушіден материалдық активті сатып алады. Қайта сатудың бағасы тауардың құны мен пайданың нормасына сәйкес көрсетіледі. Баға болашақ сатып алушымен алдын ала келісіледі және клиент оны бөліп төлейді.

– Мудараба – артық ақша қаражаттары бар тұлға (рабб аль-мал) өз қаражаттарын кәсіпкерлік тәжірибесі мен мүмкіндігі бар тұлғаға (мудариб) жақсы нәтижеге қол жеткізу мақсатында

сеніп тапсыратын келісімшарт. Айналысқа жіберілген сомадан түсетін пайда алдын ала келісілген мөлшерде рабб альмал мен мудариб арасында бөлінеді;

– Мушарака – кең мағынадағы әріптестік келісімшарт. Аталған келісімшартқа сәйкес жоба бойынша пайда мен шығындар клиент пен қаржы институты арасында алдын ала келісілген мөлшерде бөлінеді;

– Иджара – ұзақ мерзімді жалға алу, лизингтік операцияның баламасы.

Исламдық банктердегі тәуекел дәстүрлі банктердегі тәуекелмен бірдей болып табылады. Мұнда және бір ескеретін жайт, шарифат талаптарына сай келмеу тәуекелі. Исламдық қаржы қызметтері жөніндегі кеңеске сәйкес тәуекелдің келесідей түрлері бар: нарықтық тәуекел, инвестициялық тәуекел, өтімділік тәуекелі және операциялық тәуекел.

Жобаны қаржыландыру туралы шешім аталған жоба бойынша шығындар мен табыстарды зерттеу негізінде қабылданады. Исламдық банкті ойландыратын аванстық қаржыны жоғалту тәуекелі емес, инвестициялық тәуекелдің орын алуы болып табылады. Егер де клиент өзінің жобасының пайда әкелетіндігіне сендіре алса, онда ол исламдық банк тарапынан қаржыландырудың бөлінетініне сенімді бола алады.

Біздің елімізде исламдық қаржы бойынша шарифат талаптары негізінде қызмет көрсететін бір ғана банк бар. Ол Ал-Хилал Қазақстан банкі болып табылады. Бұл ислам банкі өз қызметін заңды актілермен қатар ислам дінінің Моральдық-этикалық кодексіне негізделген шарифат бойынша жүзеге асырады. Жеке тұлғаларға толыққанды көрсетілмегенмен де, бұл ретте аталған банктің ұсынатын өнімдері мен қызметтерімен танысайық.

Банктік шоттар: ағымдағы шот, Мудароба шоты (мерзімді депозит) [2].

Ағымдағы шот. Клиент қамтамасыз еткен сома салынатын әрі банкпен кепілденген, сонымен қатар банк клиентке ешбір пайда немесе түсімнің өзге де түрлерін төлемейтін шот болып табылады. Клиент Жалпы шарттардың орындалуын қамтамасыз еткен жағдайда банк клиенттің ағымдағы шотындағы соманы толықтай төлеуге міндетті болып табылады. Банк қажет деп тапқан формада ағымдағы шоттағы барлық соманы инвестициялауға құқылы.

Ағымдағы шоттан ақша алу немесе салу банктің кез келген бөлімшесінде жүзеге қолма-қол ақшамен, аударыммен немесе Ұлттық банктің валюталық қадағалауы негізінде банкке

қолайлы болып табылатын өзге де жолдармен асырылады.

Мұнда клиент ұлттық немесе шетел валютасында 7 000 000 (жеті миллион теңгені) құрайтын не одан көбірек немесе өзге валютадағы баламасына сәйкес соманы алатындығы туралы шешімін банкке 3 банктік күн есебінде алдын ала ескертуі қажет. Клиенттің қолма-қол ақшаны шетел валютасында алуға ниетті болған жағдайда, қолма-қол ақшаны берудің орнына банк клиент ұсынған өзге шотқа аударым жасауға құқылы.

Банк Ұлттық Банк бекіткен формадан өзге кез келген төлем тапсырмасына жауапкершіліктен бас тарта отырып ақша төлеуден бас тартуға құқылы.

Клиент тапсырмаларды немесе нұсқауларды қазақ тілінде немесе орыс тілінде (міндетті түрде) рәсімдей алады. Сонымен қатар банк қосымша ретінде ағылшын тілінде де рәсімдеуді жүзеге асырады. Банк басқа кез келген басқа тілде ұсынылған тапсырма, нұсқауларды қабылдамайды.

Мудароба шоты (Мерзімді депозит). Мудароба шотын ашу мен жүргізудің Жалпы ережелеріне сәйкес клиент («Рабаль-Малад») қаражаттар иесі бола отырып банкті («Мудариб») Мудароба шотында орналасқан қаражаттарды алдын ала қарастырылған Қор арқылы немесе Мудароба ортақ қоры арқылы Исламдық Шарифат қағидаттарына сәйкес банктің қарауы бойынша инвестициялауына уәкіл ретінде қызмет етуіне рұқсат береді. [2]

Мудароба қаражаттары банк акционерлері мен салымшыларының қаражаттары салынған ортақ инвестициялық қорға инвестицияланып, Банк оларды Исламдық Шарифат талаптарына сәйкес шектеусіз инвестициялайды.

Инвестициялық қызметтен түскен таза табыс («Мудароба табысы») Банк пен Клиент арасында келесідей жолмен бөлінеді:

1. Банк Мудариб ретінде Мудароба табысының белгілі бір пайыздық үлесін алдын ала алуға құқығы бар. Сонымен қатар банк өз қарауы бойынша және кеңес шешіміне сәйкес уақыт өте өз табыс үлесін өзгертуге құқылы. Әрі мұндай өзгеріс әрбір пайданы есептеу кезеңінде күшіне еніп, мүдделі тұлғаларға ескертіледі, банк бөлімшелерінде немесе қажеттілігіне қарай сайтында хабарландырылады. Мұндай өзгертулер өзгерістер енгізілгеннен соң келетін келесі пайданы есептеу кезеңінің басында күшіне енеді. Егер банк өзгерістерді клиентке хабарлап, оған клиент жеті күн ішінде жауап қайтармаса, онда клиент өзгерістерді қабылдады деп есептелінеді.

Кез келген қаржылық кезеңнің пайдасын бөлуден бұрын банк капитал тұрақтылығын қамтамасыз ету мен бөлінетін табысты жүзеге асыру мақсатында шартты жойылу негізінде баланстық есеп құруы қажет.

2. Мударибтің өз табысын алғаннан кейінгі Мударабаның табысының қалған бөлігі салымшылар мен банк арасында ортақ инвестициялық қордағы үлестеріне сәйкес сомалық салмақтық балл негізінде жүзеге асырылады (банк бөлімшелерінің сәйкес шотында орнатылған соманың салмағын көбейтілген күндер санына көбейтілген сома). Табыс сәйкес пайданы төлеу мерзімінде төленеді.

Осыған сәйкес клиент Жалпы ережелердегі ешбір тармақ кепілденген табыстың болатындығына кепіл немесе растау болып табылмайтынын әрі кез келген кепілденген толықтай немесе бөлік түрінде Мудароба Депозитін қайтарылмайтынын растайды. Клиент Мудароба шотындағы (оған қоса Мудароба депозитіндегі) барлық қаражаттар Мудароба инвестициялық қоры бойынша шығындар шығуына байланысты әдеттегі шығындар болу тәуекеліне ұшырайтынын түсінеді.

Пайданы есептеу кезеңінде Мудароба депозитімен байланысты орын алатын кез келген шығындар тек қана клиенттің есебінен төленеді. Дегенмен де егер банк белгілі бір соманы Мудароба Активіне (банктің инвестициялық қорынан немесе өзге де қаражаттар есебінен) инвестициялаған болса, онда шығындар Мудароба активіне клиент пен банктің қаржыларының инвестициялану сомасына пропорционалды түрде тікелей клиент пен банк арасында бөлінеді. Сонымен бірге банк (Мудариб ретінде) осы Жалпы ережелерге сәйкес Мудариб міндеттерін немқұрайлылық танытып немесе бұзуына байланысты туындайтын шығындарды өзі төлейді.

Банк, Мудариб ретінде, салымшылардың таза пайдасынан Мудариб үлесі алынғаннан кейін (Инвестициялық тәуекелді төлеуге байланысты қор) белгілі бір пайыздық үлесін алуға құқылы, ол тек қана салымшылардың мүддесіне орай инвестициялық тәуекелдерді хеджирлеу мақсатында жүзеге асырылады. Мұндай қаражаттар тек қана Банк кеңесінің мақұлдауынан соң ғана алынып, сақталынып, бөлініп отырады.

Банк, Мудариб ретінде, салымшылардың кірісін анықтау мақсатында инвестициялық тәуекелді төлеу үшін салымшылар мен акционерлердің ортақ инвестициялық пулының таза пайдасынан белгілі бір пайыздық бөлігін

алуға құқылы. Мұндай қаражаттар тек қана Банк кеңесінің мақұлдауынан соң ғана алынып, сақталынып, бөлініп отырады.

Клиент келесідей шарттар орындалған жағдайда Инвестициялық кезеңнің уақыты өткенге дейін Мудароба шотынан мерзімді депозитінің қаражаттарын алуға құқылы:

1. Клиентке мудароба пайдасынан үлес алу құқығын беру мақсатында Мудароба шотына сәйкес соманы салғаннан бастап бір айдан артық емес уақыт өткеннен соң. Басқа өзге де жағдайларда клиент қаражаттарының Мудароба қорында нақты мерзімде болғандығы үшін пайда табуға құқылы.

2. Мудароба қорында орналастырылған қаражаттарды тек қана толықтай (бөлік-бөлікпен емес) алуға рұқсат етіледі; бұл дегеніміз Мудароба қорынан қаражаттарды алу дегенді білдіреді (Мудароба қорының мүшелерінің келісімі бойынша).

Пайдасы әлі жүзеге асырылмаған Инвестициялық кезең бөлігінің пайдасын төлеу екі пайда төлеу мерзімінің аралығында депозиттер уақыты өткен Мудароба шотының иелеріне келесі мәлімделген пайда көлемінің негізінде келесі пайданы есептеу кезеңінде жүзеге асырылады.

Клиент қаражаттарын уақытынан ерте алған жағдайда банк клиент қол жеткізген қосымша пайданы өзінде қалдыруға құқылы. Депозиттен уақытынан ерте қаражаттарды алу ортақ Инвестициялық қорда нақты уақыт аралығында орналастырылған қаражаттар үшін пайда есептеуге негіз болып табылады. Сонымен қатар ол Банктің қажет деп табуына қарай бөлімшелері немесе веб-сайтында орналастырылатын салмақтылық инвестициялық баллдармен қарастырылған әрі есепке алынатын және аталған кезеңге қолданылатын кез келген салмақтылық факторы негізінде жүзеге асырылады.

1. Инвестициялық кезең кем дегенде бір күнтізбелік айды құрауы қажет болу шартын қабылдай отырып, Клиент белгіленген Инвестициялық кезенді таңдауы қажет (немесе Банк белгілеген өзге кезенді).

2. Мерзімді депозит бойынша пайда клиентке әр күнтізбелік айдың соңында есептелінеді және оған пайданы төлеу мерзімінде төленеді.

3. Егер салымшы Инвестициялық кезеңнің өтуіне 15 күн қалғанға дейін басқа нұсқаулар бермейтін болса, онда депозит автоматты түрде алдыңғы шарттар негізінде созылады.

4. Теңге немесе өзге шетел валютасында мерзімді депозиттерді ашуға қажетті сома көле-

мін депозитті ашу уақытында Банк белгілейді. Теңгедегі инвестициялық мерзімді депозиттен басқа жағдайда, Банк депозитті клиент қаражаттар салған валютадан өзге валютада төлеуге міндетті емес.

5. Банк Инвестициялық кезең біткенге дейін клиенттің ақша қаражаттарын алу туралы өтінішін қабылдауға міндетті емес. Клиент депозиттен қаражаттар алатындығы туралы банкті 5 жұмыс күні бұрын ескертуі қажет.

6. Клиент банкке Мерзімді депозиттегі негізгі соманы Негізгі Мудароба шоттарындағы шарттарына ұқсас шарттар бойынша төлем мерзімі келгенде қайта инвестициялауға құзіреттілік береді.

Корпоративті клиенттерге арналған банктік өнімдер мен қызметтер. Мурабаха Шарифат қағидаттары мен нормаларына сәйкес активті сату/сатып алу негізінде жүзеге асырылады, активтің құны мен Банктің үстеме бағасы келісімшартта көрсетіледі. Үстеме баға өзіндік құнға немесе жалпы сомаға пайыздық үлесте көрсетілуі мүмкін. Мурабаха келісімі нақты күн немесе өзіндік күн көрсетілетін әрі ашықтыққа негізделген келісім болып табылады.

Қазіргі кезде банк Мурабаха өнімінің үш түрін ұсынады: 1) Мурабаха, 2) Тауарлық Мурабаха, 3) Аккредитив арқылы жүзеге асырылатын Мурабаха [2].

Егер клиент айналымдағы капиталын көбейту үшін қаржыландыруға қол жеткізгісі келетін болса, келесідей жұмыстар жүзеге асырылады:

- Клиент банкке телефон, электронды пошта арқылы немесе кез келген БАҚ көмегімен (REUTER, SWIFT-ті қоса, бірақ осылармен шектелмей) хабар бере отырып Мурабаха келісімін жасайды.

- Мақсат туралы хабарламаны алудан бұрын банк спот жеткізу негізінде сатушыдан тауарды өзіндік құнына сәйкес сатып алады.

- Банк клиентке Шарттардың қысқаша мазмұнын жібереді. Онда тауарды сатуға байланысты барлық шарттар қамтылады. Осы шарттарды клиент Мақсат туралы хабарламаға қосу үшін қабылдайды.

- Клиент банкке Шарттардың қысқаша мазмұны толық қамтылған тауарды сатып алу үшін Мақсат туралы хабарламаны ұсынады.

- Мақсат туралы хабарламаны алғаннан соң банк клиентке өзінің келісімі туралы хабарлама жібереді.

- Банк тауар құнына төлемді (тауар құны мен Банк үстеме бағасын қоса) кейінге қалдыра отырып клиентке тауарды спот жеткізу негізінде

сатады.

- Клиент тауарды сатып алушыға арада делдал ретінде қызмет ететін Банк арқылы спот жеткізу мен төлеу негізінде сатады.

- Банк клиенттің шотына тауарды сатып алушының ақша қаражаттарын аударады.

- Клиент актив сомасын мерзімі ұзартылған төлем түрінде қаржыландыру мерзімі барысында төлеп отырады.

Тауарлық Мурабаханы қаржыландыру құрылымы. Бұл қаржыландырудың түрі сату-сатып алу негізінде жүзеге асырылатын коммерциялық келісім болып табылады. Бұл ретте сатып алынатын активті клиент белгілейді және ол Шарифат қағидаттарына сәйкес келуі қажет [2].

Аталған келісімді жасаған кезде активтің құны мен банктің үстеме бағасы келісімшартта анық көрсетіледі.

Клиент сатушыдан белгілі бір тауарды алғысы келгенде, келесідей жұмыстар орындалады:

- Клиент тауарды жеткізушіден жазбаша түрдегі Бағалық ұсынысты банкке жеткізуі қажет.

- Банк клиенттен кепіл ретінде өзі белгілеген сомаға сәйкес соманың төлеуді қамтамасыз етуді банктен талап ете алады. Кепіл Мурабаха сатылым бағасының шотына аударылуы тиіс. Ал ол өз кезегінде Мурабаха келісімшартына сәйкес төленуге тиісті бірінші бөліктік төлем болып табылады.

- Банк клиентке тауарды сатып алу туралы мақсатының Хабарлама шарттарын мақұлдау үшін Шарттардың қысқаша мазмұнын жеткізеді.

- Клиент банкке тауарды сатып алу туралы мақсатын Хабарламаны жібере отырып, онда Шарттардың қысқаша мазмұнында барлық шарттарды көрсетеді.

- Мақсат туралы хабарламаны алғаннан соң бұл хабарламаның мерзімі өтпей тұрып банк сатып алуды жүзеге асыруға кіріседі және спот жеткізілім негізінде активті сатып алады. Тауарға байланысты меншік құқығы банкке өтеді.

- Тауарды сатып алғаннан соң банк клиентке мақұлдау туралы хабарлама жеткізеді.

- Клиент мақұлдау туралы хабарламаны алғандығын және оның шарттарымен келісетіндігін растағаннан соң, спот жеткізілім мен төлем мерзімін кешіктіру негізіндегі актив құны (актив құны мен банктің үстеме бағасы) бойынша Мурабаха келісімшарты жасалды деп есептелінеді. Тауар бойынша меншік құқығы банктен клиентке өтеді.

- Клиент қаржыландыру мерзімі барысында активтің сомасын мерзімі кешіктірілген төлемдер негізінде төлеп отырады.

Иджара қаржыландыру құрылымы. Иджара (Ijarah Muntahia Bi tamleek) бұл меншік құқығының келесідей мерзімде берілуімен көрінетін лизинг түрі. Лизингтің бұл түрінде банк клиентке белгілі бір лизингтің затын уақытша белгіленген мерзімге лизингтік төлемдер төлеп отыру арқылы иеленуге немесе қолдануға береді. Лизинг беруші (банк) лизинг затына қатысты меншік құқығын лизинг алушыға лизинг мерзімінің соңында немесе барысында сату-сатып алу келісімшарты негізінде немесе тегін беру негізінде береді [2].

Клиент лизингке актив алғысы келетін болса, келесідей жұмыстар атқарылады:

- Клиент өз бетінше актив пен оның жеткізушісін белгілейді және банкке қаржыландыру туралы өтініш жасайды. Клиент банкке актив туралы қажетті ақпаратты ұсынуы қажет.

- Банк өзіне ұсынылған шарттар мен бағаларды қарап болғаннан соң, клиент банкпен лизингтік келісімшартқа отыруға дайын екендігін білдіретін хабарлама жібереді.

- Банк өз есебіне аталған активті сатып алып, жеткізуші банктің атына төлем тапсырма-

сын ұсынады. Содан соң банк активті клиентке лизинг келісімшартына сәйкес алдын ала келісілген мерзімге лизингке береді.

- Алдын ала келісілген шарттарға сәйкес, лизинг мерзімі барысында клиент лизингтік төлемдер жасап отырады. Лизингтік төлемдер нақтыланған, өзгермелі және қосымша құраушылардан тұрады.

- Лизинг келісімшартына сәйкес лизингтің мерзімі аяқталып клиент тарапынан барлық міндеттемелер орындалғаннан соң, банк активті клиенттің иелегіне номиналды құны бойынша сату негізінде немесе тегін беру келісімшарты негізінде береді.

Сонымен қатар қайтармалы лизинг нұсқасы да бар. Оған сәйкес лизинг затының сатушысы бір мезгілде лизингті алушы болуы мүмкін.

Десек те бүгінгі күні елімізде жеке тұлғаларға исламдық банк өнімдерін тұтыну мүмкін болмай отыр. Ол бірінші кезекте заңдық негізде осы мәселелердің реттелмеуімен байланысты. Егер де осы банктік бағыт бойынша жұмыстар тиянақты жалғастырылатын болса, онда еліміздегі басым тұрғындардың діни сенімдерінің, сонымен бірге исламдық қаржы жүйесіне деген сенімнің жоғарылауына байланысты исламдық банкингтің өсуі айтарлықтай деңгейде артуы мүмкін.

Әдебиеттер

- 1 Антропов В.В., Сабуров А.М. Исламские банки в мире и в России // Финансы. – 2013. – №1. – С.-41-43.
- 2 www.alhilalbank.kz

References

- 1 Antropov V.V., Saburov A.M. Islamskiye banki v mire I Rossii // Financy. – 2013. – №1. – С-41-43.
- 2 www.alhilalbank.kz